

TRANSİT REJİMİNDE TAHSİLATIN ENGELLENMESİ İÇİN

TEMEL ÖNLEMLER

TOBBUND
BRIDGING BORDERS

Transit Rejiminde Tahsilatın Engellenmesi için Temel Önlemler

Transit Rejimi kapsamında doğan kamu alacaklarının tahsili ve korunması hem de dış ticaret işlemlerinin düzenli yürütülmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Transit rejimi kapsamında beyanname muhteviyatı eşyanın hareket gümrük idaresinden çıkışıyla birlikte; sürecin düzenli olarak izlenmesi ve gerekli belgelerin yasal süreler içinde temin edilmesi suretiyle cezai yaptırımların ve tahsilata konu alacakların önüne geçilmesi mümkündür.

Beyan ve Operasyon Aşamasında Doğabilecek Sorunlar

Bu aşamada, eşyanın gümrük gözetiminden usulsüz çıkarılmaması ve atanan transit süresi içinde varış idaresine varması esastır. 4458 sayılı Gümrük Kanunu Madde 197 uyarınca, beyanname atanan transit süresi içinde kapanmazsa gümrük vergileri süre sonunda tahakkuk etmiş sayılır. Hareket gümrük idaresine **alternatif kanıt** sunulmaz ise tahsilat süreci yetkili gümrük idaresince başlatılır.

Kontrol, Muayene ve Uyuşmazlık Tespiti

Varış idaresinde yapılan kontrollerde beyan edilen ve tespit edilen eşya arasında bir fark bulunması durumunda uyuşmazlık süreci başlar.

Bu noktada iki temel ayırım bulunmaktadır:

• **Belirgin Farklılık Durumu (Gümrük Kanunu 235/5):** Eğer eşya, teknik incelemeye gerek duyulmaksızın beyan edilenden belirgin şekilde farklı cinsteyse (örneğin; elektronik sigara yerine kol saati çıkması gibi), fiilin niteliğine göre doğrudan ceza uygulanır. (a) ve (b) bentleri sınır gümrüklerince, (c) ve (d) bentleri varış gümrük idarelerince uygulanır.

(a) Vergi farkı fazlaysa; vergi farkının iki katı ceza.

(b) İthalat lisans/izne tabi bir eşya ise; gümrüklenmiş değer iki katı ceza.

(c) Eksiklik tespitinde; vergi tahsilatı + verginin iki katı ceza.

(d) Fazlalık tespitinde; fazla çıkan eşyanın gümrük vergileri kadar ceza uygulanarak eşyaya el konulur.

• **Belge ve Mahreç Araştırması (Gümrük Yönetmeliği 239):** Tespit edilen eşyada gözle görülür fark yoktur ancak; eşyada eksiklik veya fazlalık tespit edildiğinde, yükümlüye uyuşmazlığın kaynağını ispatlaması için süre tanınır. Bu aşamada 28 gün içinde sunulacak **mahreç yazıları** veya beyanname ekleri incelenerek takibatın kaldırılmasına veya cezai işleme karar verilir.

Tespit edilen uyuşmazlıklar neticesinde düzenlenen ek tahakkuk ve ceza kararları yükümlüye tebliğ edilir.

Burada talep edilen mahreç yazısının yetkili makamlarca onaylanmış orijinal nüshasının süresi içinde sunulması tahsilatı engeller.

***Alternatif Kanıt:** Rejimin usulüne uygun olarak sonlandırıldığını kanıtlayan varış gümrük idaresi onaylı belgeler (İthalat Beyanı, Antrepo beyanı vb.)

****Mahreç:** Beyan uyuşmazlıklarını (eksiklik, fazlalık veya yanlış boşaltma gibi) ispatlamak için; yüklemeyi yapan kurum veya acenteden alınan ve **mülki idare amiri, gümrük idaresi, ticaret odası veya liman başkanlığı gibi** yetkili makamlarca onaylanmış resmi belge

AB Mevzuatında Borç ve Tahsilatın Doğması

Ortak Transit Sözleşmesi, Borç ve Tahsilat bölümünde gümrük borcunun doğması temel prensiple şu şekilde özetlenebilir:

1. Transit işlemi düzgün kapanmazsa

Eşya varış gümrüğüne sunulmazsa, hareket ve varış gümrük idarelerince karşılıklı gönderilen bilgi değişim mesajları tamamlanmazsa veya işlem zamanında sonlandırılmazsa,

2. Eşya eksik / kayıp / değiştirilmişse

Transit altındaki eşyanın eksik çıkması, başka eşya ile değiştirilmesi veya kaybolması halinde,

3. Eşyanın gümrük gözetiminden çıkarılmışsa

Mühür bozma, yetkisiz boşaltma, rota dışı işlem gibi haller usulsüzlük sayılır ve borç doğar. Gümrük borcu, transit rejimi ihlali (örneğin eşyanın varış gümrüğüne sunulmaması) ile doğar,

- Borcun hangi ülkede doğduğu tespit edilerek tahsilattan sorumlu gümrük idaresi belirlenir,
- Tahsilat sorumluluğu ilgili eşyanın usulsüz boşaltıldığı ülke idaresidir; eğer tespit edilemiyorsa aracın en son sınır geçişi yaptığı ülkenin gümrük idaresidir,
- Gerekli durumlarda sözleşmeye taraf diğer ülkelerden idari iş birliği talep edilir.

Örnek Vaka 1:

Türkiye'den Almanya'ya gitmek üzere elektronik eşya taşıyan bir araç için transit beyanı açılmıştır. Hareket gümrüğü Muratbey, varış gümrüğü Hamburg olarak belirlenmiştir. Transit süresi 9 gündür. Araç Almanya'ya ulaşır; ancak eşya varış idaresine hiç sunulmaz ve NCTS sisteminde işlem kapanmaz.

Sonuç Ne Olur?

1. Süre dolunca sistemde beyan açık görünür.
2. Hareket gümrük idaresi araştırma sürecini başlatır.
3. Taşıyıcıdan / Rejim Hak Sahibinden alternatif kanıt istenir.
4. Kanıt sunulamazsa eşyanın usulsüz şekilde rejim dışına çıktığı varsayılır.
5. Bu durumda **ithalat vergileri + KDV + varsa diğer mali yükümlülükler** için Gümrük Genel Tebliği (Seri No: 4)'ün 50 ve 51 inci maddeleri kapsamında gümrük borcu doğar ve tahsilat işlemleri başlatılır.

Gümrük idarelerinde tahsilat süreçlerinin etkin şekilde yönetilmesi kadar, bu süreçte konu alacakların oluşumunun önlenmesi de büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, hem idare hem de yükümlüler nezdinde alınabilecek önleyici tedbirler aşağıda sıralanmaktadır.

Beyan Öncesi Kontrol Mekanizmalarının Güçlendirilmesi

Beyanname tescilinden önce yapılan kontroller, hatalı veya eksik beyanın önlenmesinde en kritik aşamayı oluşturmaktadır. Bu çerçevede:

- Eşya kıymetinin piyasa verileri ile karşılaştırılması
- GTİP tespitinde ikinci kontrol mekanizması uygulanması
- Menşe bilgilerinin destekleyici belgelerle doğrulanması yararlı olacaktır.

Transit beyannamesinin varış gümrük idaresince kaşeli nüshasının alınması:

Açık beyan riskine karşı; şoförün varış gümrük idaresince kaşelenmiş transit beyannamesinin bir nüshasını saklaması uygun olacaktır.

Europa Web sağlayıcısının "MRN Follow-up" sorgulamasından beyannamenin takip edilmesi:

İlgili gümrük idaresine varış yapan araca ilişkin aşağıdaki web bağlantısında T1-T2 beyanları için "Arrived-at-Destination"(Varış Bildirimi) mesajının görülmesi gerekmektedir. Bunun üzerine boşaltma yapılması uygun olacaktır. (İzinli alıcı yetkisi olan boşaltmalarda takip edilememektedir)

https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/mrn/mrn_home.jsp?Lang

Taşıma sırasında meydana gelen **kaza, gecikme, mühür bozulması (mühür fekki), eşyanın başka bir araca aktarılması veya rotadan sapma** gibi durumlarda, taşıyıcının bu durumu **derhal en yakın gümrük idaresine bildirmesi** zorunludur.

Henüz bir sorun yaşanmadan önce beyan edilen eşyaya ait ithalat beyannamesinin alıcıdan talep edilmesi, olası cezai müeyyidelerin önüne geçilmesini sağlar.

Transit işlemleri kapsamında doğabilecek gümrük borcu ve cezalar, çoğunlukla işlemlerin yeterli düzeyde takip edilmemesi ve kapanış süreçlerinin zamanında sonuçlandırılmamasından kaynaklanmaktadır. Bu çerçevede, beyannamenin doğru ve eksiksiz şekilde tescil edilmesi kadar, transit işleminin usulüne uygun olarak kapatılmasının teyit edilmesi de büyük önem arz etmektedir.

